

Open Monumentendag

SPECIAL

De gave van Boerhaave

Zondag
10 juni 2018
Voorhout
Oegstgeest
Leiden

Herman Boerhaave was één van de bekendste mannen van zijn tijd. Vanuit Rusland en China reisden bewonderaars naar Leiden om colleges te kunnen volgen van deze zeer begaafde 17e-eeuwse alleskunner: hoogleraar in de botanie, geneeskunde én scheikunde, onderzoeker en humanist.

Wie was dit wereldberoemde orakel voor wie de adressering: *"aan de heer Boerhaave, geneesheer in Europa"* voldoende was?

Dat ontdek je tijdens deze Special! Vandaag kun je zien waar deze uitzonderlijke wetenschapper geboren, gewoond en gewerkt heeft.

👉 De gave van Boerhaave

Herman Boerhaave werd geboren als zoon van een arme predikant in 1668 te te Voorhout – precies 350 jaar geleden. Dit jaar wordt dan ook het Boerhaavejaar gevierd. Herman Boerhaave verloor zijn hart aan wiskunde, mechanica, scheikunde en plantkunde en ontwikkelde zich tot een briljante wetenschapper, docent en onderzoeker.

Binnen 10 jaar kreeg Boerhaave drie van de vijf leerstoelen aan de Leidse universiteit: naast botanie (1709) werd hij ook benoemd tot hoogleraar in de geneeskunde (1714) en in de scheikunde (1718). Boerhaave was beroemd vanwege zijn gave om zijn veelzijdige kennis op levendige wijze over te brengen op anderen. Studenten vanuit de hele wereld hingen dan ook aan zijn lippen.

Lange tijd was hij directeur van de Leidse Hortus botanicus, waarin hij een recordaantal aan gewassen plantte die hij vanuit zijn wereldwijde netwerk kreeg toegestuurd. Boerhaave bracht een deel van zijn plantenverzameling naar zijn buitenverblijf Oud-Poelgeest in Oegstgeest, waar nog steeds een restant van zijn bekende tulpenboom staat. De naam Boerhaave blijft voor altijd verbonden met plantkunde, geneeskunde en scheikunde.

In deze folder vind je een route langs Boerhaave monumenten en locaties met tal van activiteiten. Een kaart met alle locaties staat op de achterkant van deze folder.

Kijk voor de meest actuele informatie ook op www.openmonumentendag.nl

👉 Boerhaavehuis en Kleine Kerk – Voorhout

Boerhaavehuis Kerkweg 11, Voorhout
Openstelling 10:00 – 17:00 uur,
gratis toegang

Kleine Kerk Dr. Aletta Jacobslaan 9, Voorhout
Openstelling 11:30 – 17:00 uur, gratis toegang

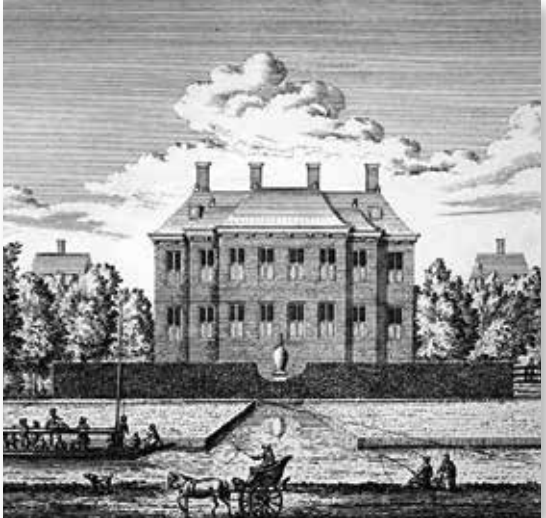
Op oudjaarsdag 31 december 1668 wordt Hermanus Boerhaave in deze woning geboren als zoon van de plaatselijke predikant en een Amsterdamse koopmansdochter. Hij wordt in de naastgelegen Kleine Kerk gedoopt. Als kind helpt Herman zijn vader in de grote pastorietaan. Na zijn overlijden kan de leergierige en ijverige jongen zich inschrijven als student aan de 'Leidsche Academie'. Al snel voelt hij zich meer aangetrokken tot de medische wetenschap dan de theologie.

Het Boerhaavehuis is tegenwoordig de bewoonde pastorie van de Protestantse Gemeente Voorhout. De rondom het huis gelegen Boerhaavetuin in renaissancestijl is ook te bezoeken.

ACTIVITEITEN

- Rondleidingen door de renaissancetuin.
- 10 uur 'doop' van de plant "Agapanthas Boerhaave" in de renaissancetuin.
- Expositie botanische aquarellen van kunstenaar Ina Versteeg in het woonhuis.
- Expositie met memorabilia van Herman Boerhaave in het woonhuis: collectie Anton Marijt.
- Rondleidingen in de Kleine Kerk.
- Inzage in doopregister in de Kleine Kerk

👉 Landgoed Oud-Poelgeest - Oegstgeest

Adres Poelgeesterweg 1, Oegstgeest

Openstelling 10:00 – 17:00 uur, gratis toegang

In 1724 koopt Herman Boerhaave dit landgoed met kasteel om rust en ontspanning te vinden in zijn drukke bestaan. Boerhaave beschrijft het uitzicht daar als 'het mooiste dat je in Holland kon hebben'. Hier ontvangt hij zijn collega's en buitenlandse gasten, houdt hij muziekkavonden, legt hij een arboretum (bomentuin) aan en gebruikt hij het kasteelpark als dependance van de Leidse hortus: het wordt een collectietuin met veel meer ruimte dan in de stad. Vanuit de hele wereld worden exotische planten naar hem toegestuurd. In dit park krijgt de beroemde tulpenboom – Liriodendron Tulipifera – een plekje.

ACTIVITEITEN

- Rondleidingen in het kasteel en het park.
- Expositie botanische tekeningen van kunstenaar Janneke Brinkman.
- Boerhaavelunch in het Koetshuis.
- 12:00 uur ontmoeting met Boerhaave bij de Tulpenboom die hij daar in 1725 plantte.

👉 Hortus botanicus - Leiden

Adres Rapenburg 73, Leiden

Openstelling 10:00 – 18:00 uur, toegang 2^e kaartje gratis

Deze oudste botanische tuin van Nederland is in 1590 opgericht als hortus medicus. Van 1709 tot 1729 is Boerhaave directeur van de Hortus botanicus in Leiden.

Plantenkennis is in die tijd een belangrijk onderdeel van de medicijnenstudie. Boerhaave onderhoudt een uitgebreid netwerk met de grote geleerden in en buiten Europa en ontvangt van al deze relaties planten of zaden. Deze aanwinsten zorgen ervoor dat de bescheiden Hortuscollectie in minder dan dertig jaar met bijna tweeënhalfduizend gewassen groeit.

In 1716 plant Herman Boerhaave met zaad afkomstig uit Virginia de tulpenboom die nog altijd in de voortuin van de Hortus prijkt.

ACTIVITEITEN

- Rondleidingen door de Hortus botanicus om 11:00 en om 14:00 uur.
- Gratis receptenboekje van Onno Kleijn voor Hortus bezoekers.

👉 Voormalig woonhuis Boerhaave

Adres Rapenburg 31-33, Leiden

Openstelling 12:00 – 17:00 uur, gratis toegang

In 1730 koopt Boerhaave dit fraaie 17e-eeuwse huis met tuin, stal en koetshuis van zijn beroemde voorganger Frans le Boë Sylvius. Die had hier een speciale collegekamer en een chemisch laboratorium laten inrichten waarin Boerhaave naar hartenlust kan experimenteren. Boerhaave woont er tot zijn overlijden in 1738.

ACTIVITEITEN

- Rondleidingen door het voormalig woonhuis.

👉 Rijksmuseum Boerhaave

Adres Lange Sint Agnietenstraat 10, Leiden

Openstelling 10:00 – 17:00 uur, toegang 50% korting

Rijksmuseum Boerhaave is de plek waar Boerhaave de klinische les aan het bed van de patiënt introduceerde. Het historische pand was ooit een kloostercomplex en werd in 1635 het Sint Caeciliagasthuis. De zalen waar Boerhaave rond 1720 zijn beroemde lessen gaf aan studenten uit heel Europa zijn nog altijd te zien.

ACTIVITEITEN

- Speciale rondleidingen over Herman Boerhaave tussen 11.00 en 16.00 uur.

👉 Pieterskerk

Adres Kloksteeg 16, Leiden

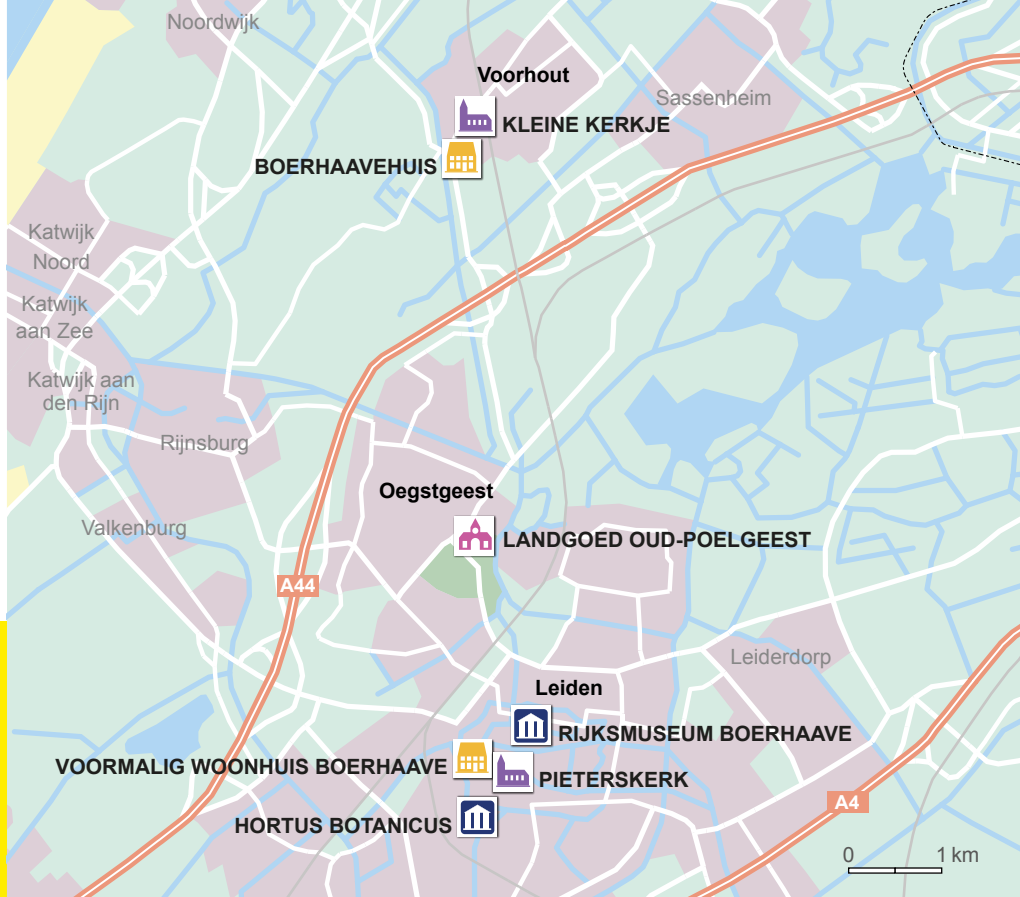
Openstelling 11:00 – 18:00 uur, toegang € 4,- (12+)

De laatgotische Pieterskerk is de laatste rustplaats van Herman Boerhaave. In deze kerk bevindt zich zijn grafmonument. Dit neoclassicistische monument werd in 1762 gemaakt. De urn met de hoofdjes is op de Romeinse oudheid geïnspireerd.

De slang symboliseert de geneeskunde, de brandende toorts het leven. De tekst op het grafmonument luidt 'Heiligdom voor de heilbrengende Boerhaave', en is een passend eerbetoon aan deze alleskunner.

ACTIVITEITEN

- Rondleidingen door de Pieterskerk.

Kaart: Hans Mosman

De BankGiro Loterij Open Monumentendag wordt jaarlijks georganiseerd door projectbureau Open Monumentendag in samenwerking met de BankGiro Loterij. Met dit evenement willen zij gezamenlijk de aandacht voor de monumenten vergroten door dit bijzondere Nederlands cultureel erfgoed toegankelijk te maken en te behouden voor een breed publiek. Open Monumentendag Specials zijn regionale monumentendagen met een eigen thema en vinden gedurende het hele jaar plaats.

